

Rahandusministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Teie 26.10.2018 nr 1.1-10/8085-1
Meie 05.11.2018 nr 4/310

**Arvamuse esitamine rahapesu ja
terrorismi rahastamise tõkestamise
seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta**

Lugupeetud Veiko Tali

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Rahandusministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (edaspidi eelnõu) kohta.

Eelnõu punktiga 3 täiendatakse paragrahvi 57 lõikega 6², mille kohaselt vara omanikul või valdajal on kohustus tõendada, et tegemist ei ole kuritegelikust tegevusest saadud varaga ja ei esine aluseid käesoleva paragrahvi lõike 6 punktides 1 ja 2 nimetatud asjaoludel vara käsutamise piiramiseks. Asjakohased tõendid ja selgitused vara legaalse päritolu või terrorismi rahastamisega mitteseotuse kohta peab vara omanik või valdaja esitama rahapesu andmebüroole või prokuratuurile hiljemalt 60 päeva jooksul käesoleva paragrahvi lõikes 6 või 61 alusel konto käsutamise piirangu või muu vara käsutamise piirangu kehtestamisest arvates. Rahapesu andmebüroo või prokuratuuri nõudmisel ja nende poolt määratud tähtjaks on vara omanik või valdaja kohustatud andma täiendavaid selgitusi ning esitama täiendavaid tõendeid.

Järgnevalt esitame oma seisukohad eelnõu kohta.

Kaubanduskoda toetab eelnõu eesmärki vähendada suurte rahvusvaheliste rahapesujuhtumite esinemise riski. Kui senine praktika rahapesujuhtumite tuvastamisel ei ole olnud efektiivne, siis on vajalik seda muuta.

I Meetme proportsionaalsus

Kehtiv seadus ei reguleeri tõendamiskoormuse küsimust.

Pööratud tõendamiskoormuse kehtestamine puudutab isikuid, kes ei ole ilmutanud rahakäibes vajalikkus ausust ja hoolt ning tegelevad varjamistegevusega RahaPTS § 4 tähenduses.

Seletuskirjas on välja toodud, et pööratud tõendamiskoormuse sätestamine on proportsionaalne meede arvestades avalike huvide kaalukust. Pööratud tõendamiskoormuse meede on vajalik mõjutades piiratud isikute ringi ja mõõdukas, sest on mõistlikus tasakaalus piirangust tekkiva kahju ja ühiskonnale saadava kasu vahel.

Põhiseaduse § 22 lg 2 ja KrMS § 7 lg 2 kohaselt ei ole keegi kohustatud kriminaalmenetluses tõendama oma süütust. Sellest tulenevalt lasub süüdistatava süü tõendamise kohustus riigil. On selge, et eelnõuga plaanitav muudatus riivab põhiseadusest tulenevat süütuse presumptsiooni põhimõtet. Seletuskirjas puudub sellekohane analüüs.

Seletuskirjas on viidatud mitmete riikide praktikale, kus kohaldatakse ilma isikute süüdimõistmiseta varade riigi omandisse kandmise meedet ja tõendamiskoormuse ümberpööramist (nt Austraalias, Kanadas, Iirimaa, aga ka Euroopa Liidu riikides – Itaalia, Bulgaaria, Sloveenia, Hollandi, Rumeenia, Kreeka, Hispaania ning maksuasjadega seoses Ungari õiguses).

Samas ei ole ühtegi konkreetset riiki võimalik positiivse eeskujuna välja tuua, sest nimetatud riikides on meetme elluviimisel esinenud praktikas mitmesuguseid probleeme.

Eeltoodust tulenevalt toob Kaubanduskoda välja, et kuigi eelnõus toodud meede võib olla lühiajalises plaanis tõhus ja avaliku huvide kaalukuse seisukohast väga oluline, tuleks enne eelnõuga edasi minemist põhjalikult analüüsida selle meetme proportsionaalsust ja riivet põhiseadusega. Tegemist on väga olulise erandiga Eesti õigusruumis ja seega on oluline analüüsida nii riivet põhiseadusega kui ka sellele järgneda võivaid tagajärgi.

Lisaks juhime tähelepanu, et eelnõu kohta arvamuse avaldamise tähtaeg (1 nädal) on antud muudatusi silmas pidades liiga lühike. Kaubanduskojal ei ole võimalik määratud tähtajaga koguda liikmete arvamusi ega eelnõu muudatusi põhjalikult analüüsida.

Loodame, et Kaubanduskoja märkusi on võimalik sätete muutmisel või täiendamisel arvesse võtta. Vajadusel oleme valmis oma seisukohti täiendavalt selgitama.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Peadirektor

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Koostanud: Merike Koppel merike.koppel@koda.ee 604 0072